

רע"פ 4844/23 - עו"ד שמעון מאיר ביטון נגד עיריית בית שמש

בבית המשפט העליון

רע"פ 4844/23

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: עו"ד שמעון מאיר ביטון

נגד

המשיבה: עיריית בית שמש

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים ב-עפמ"ק 7634-04-23 מיום 19.6.2023 שניתן על ידי השופטת ר' פרידמן-פלדמן; ובקשה לעיכוב ביצוע

המבקש: בעצמו

בשם המשיבה: עו"ד עמית כהן

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ר' פרידמן-פלדמן) ב-עפמ"ק 7634-04-23 מיום 19.6.2023, בגדרו נדחה ערעור על החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים בירושלים (השופטת ע' גרינבאום-שמעון) ב-בב"נ 66602-01-22 מיום 27.3.2023.

2. בתמצית יתואר, כי ביום 31.1.2022 המשיבה הגישה בקשה למתן צו כניסה למקום המשמש למגורים עבור מפקחיה לפי סעיף 206(ב)(4) לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבנייה או החוק). זאת, לצורך חקירת חשד לפיו המבקש עושה שימוש למגורים בנכס הנמצא בגוש 5213 חלקה 38 בעיר בית שמש המיועד

לשימוש של "מסחר/משרד" בלבד (להלן: הנכס), באופן המהווה עבירה לפי פרק י' לחוק התכנון והבנייה.

3. בית משפט השלום בירושלים (השופטת ס' אלבו; 1.2.2022) נעתר לבקשה למתן צו כניסה, משמצא כי החשד לשימוש חורג בנכס נתמך בתלונה שהוגשה כלפי המבקש ומזכר של פקח בנייה שכניסתו לנכס נמנעה על ידי המבקש. טענת המבקש לפיה הצו מתייתר נוכח הודאת המבקש כי "הנכס משמש גם כמשרד וגם כמגורים ו/או ההיפך" - נדחתה, תוך שהודגש כי אין די בטענה זו כדי לבסס כתב אישום, ויש לאפשר למשיבה לערוך את הבדיקות הנדרשות בנכס.

לאחר זאת, ניסיונו של מפקח מטעם המשיבה להיכנס לנכס ולתעדו נחסם על ידי המבקש. נוכח האמור, המשיבה ביקשה בשנית כי יינתן לה צו כניסה לנכס, בו יובהר כי הצו מעניק לה סמכות להיכנס לכל חלקי הנכס ולתעדו. בית המשפט לעניינים מקומיים (השופטת ע' גרינבאום-שמעון; 27.3.2023) נעתר לבקשה באופן שהדגיש כי הצו שניתן על ידי בית משפט השלום מאפשר כניסה לכל חלקי הנכס, וכן כולל סמכות אינהרנטית לתיעודו, בין היתר, משסעיף 206 מקנה למפקח את הסמכות לערוך בדיקות, מדידות וליטול דוגמאות.

4. המבקש ערער לבית המשפט המחוזי וערעורו נדחה. בית המשפט עמד על כך שהיות שהצדדים אינם חלוקים על כך שנעשה שימוש חורג בנכס, יש לאפשר למשיבה לאסוף ראיות לביצוע העבירה במקום, לרבות באמצעות תיעוד בתמונות. הודגש, כי אין הכרח שהצילום יפגע בפרטיות המפגש; ואמנם הנכס משמש גם לעבודת המבקש כעורך דין, אך אין חשש כי התיעוד יפגע בחיסיון עורך דין-לקוח, משהתיעוד יתמקד בעבירות בנכס ולא בעבודה המקצועית הנעשית במקום. בית המשפט הוסיף וקבע כי ערעורו של המבקש מהווה ערעור סרק, ופסק לחובתו הוצאות בסך 3,000 ש"ח.

5. מכאן הבקשה שלפניי. המבקש שב וטען כי הכניסה לנכס תפגע בפרטיותו נוכח שימושו למגורים, וכן בחיסיון עורך דין-לקוח נוכח שימושו כמשרד לעריכת דין. כמו גם, כי היא ממילא מתייתרת נוכח הודאת המבקש, וככל שהיא נדרשת לצורך הערכת היקף השימוש החורג, הדרך לעשות כן היא לא באמצעות צילום הנכס. המבקש הוסיף והלין על כך שהמשיבה לא חויבה לתאם מראש את מועד הגעתה לנכס. בנוסף לאמור, המבקש השיג גם על חיובו בהוצאות, בטענה כי חיוב זה נעשה שלא בסמכות מאחר שעסקינן ב"הליך ביניים".

הערה מקדימה

6. עובר להכרעתי בבקשה, הוריתי למשיבה להתייחס לסוגיה האם ביכולת המבקש לפנות לבית משפט זה בבקשת רשות ערעור. בתגובתה, המשיבה טענה כי למבקש אין זכות לבקש רשות ערעור, משכלל לא עמדה לו זכות ערעור על החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים. לשיטתה, מסקנה זו נובעת מסעיף 255 לחוק התכנון והבנייה, המחיל על הליך הוצאת צו מקרקעין את סדר הדין הפלילי הנוהג בהליכים מאותו סוג. נוכח הוראות הסעיף, עיקר טיעונה של המשיבה הוא שיש להשוות בין סמכותו של מפקח לבקש צו כניסה למקרקעין לסמכותו לבקש צו חיפוש המעוגנת גם היא בסעיף 206(ב) לחוק. משכך, ומאחר שלשיטת המשיבה לא ניתן להשיג בערעור או ערר על החלטות

בעניין צו חיפוש נוכח קביעת בית משפט זה ב-דנ"פ 1062/21 אוריך נ' מדינת ישראל (11.1.2022), לא ניתן לעשות כן גם על החלטה בעניין צו כניסה למקרקעין. בנוסף, הודגש כי ממילא המבקש לא הצביע על מקור בדין המקנה לו זכות רשות ערעור, וכי זכות זו קמה רק בהוראת חוק מפורשת.

7. בתשובתו לתגובת המשיבה, המבקש טען כי אין מקום לגזירה שווה בין הליך להוצאת צו כניסה למקרקעין לבין הליכים אחרים שביכולת המפקח לנקוט מכוח סעיף 206(ב) לחוק והדין החל עליהם. כן נטען, כי גם אם תתקבל עמדת המשיבה משמעותה היא כי יש להורות על ביטול פסק דינו של בית המשפט המחוזי, ולהחזיר את הדיון לבית המשפט לעניינים מקומיים לעריכת דיון נוסף בסוגיה במעמד הצדדים.

8. אקדים ואומר, כי שעה שהמשיבה כלל לא טענה לפני בית המשפט המחוזי כי לא עמדה למבקש זכות להגיש ערעור; ומאחר שהטיעונים בהקשר זה לא נפרשו בפני בהרחבה - בעוד שאני נוטה לעמדת המשיבה, אמנע מלקבוע מסמרות לעניין זה.

המסגרת הדיונית הרלוונטית מעוגנת בסעיף 255 לחוק התכנון והבנייה, הקובע כי ההליכים הכלולים בפרק י' לחוק - בהם הליך להוצאת צו כניסה למקרקעין, "יידונו בדרך ובמועדים שבהם נדונים הליכים פליליים מאותו סוג, בשינויים המחייבים". יוער, כי סעיף זה חל בעניינינו משטרם נחקקו סדרי דין קונקרטיים עבור הליך להוצאת צו כניסה למקרקעין. ככלל, בהליך הפלילי, לא מוקנית לבעל דין זכות ערעור או ערר על החלטה שאינה בגדר "פסק דין" ואף לא ניתן לבקש רשות לערער או לערור על החלטה כזו. לכלל זה נקבעו חריגים בהוראות דין מפורשות, אשר מקנות זכות או רשות ערעור או ערר. אולם, בפסיקה התגבשה העמדה שמדובר ברשימה סגורה של מקרים המעוגנים בהוראת דין מפורשת, תוך שהובהר לא אחת בצורך בהגבלת ערעורים ועררים למצבים אלה (ראו בהרחבה: בש"פ 4804/17 ברמלי נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-13 (9.8.2017) (להלן: עניין ברמלי); יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים - הליכים שלאחר כתב אישום כרך ב 1828 (2009)). כאשר אין מוקנית לצד זכות לערער או לערור על החלטה, או לפנות בבקשה למתן רשות לכך - בית המשפט אינו מוסמך לדון בערעור או בערר או לתת רשות להגישו, ודינו סילוק על הסף (ראו והשוו: עניין ברמלי, בפסקה 21; לעניין הסייגים לאמור, ראו ב-ע"פ 3996/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה ב' לחוות דעתו של המשנה לנשיאה א' רובינשטיין (10.11.2015)).

בעניינינו, עסקינן בהליך להוצאת צו כניסה למקרקעין במסגרת פעולת חקירה מקדמית המבוצעת טרם שהוחלט האם להגיש כתב אישום בעניין מסוים. זאת, כחלק מסמכויות חקירה נוספות הנתונות בידי מפקח שנועדו לייעל את הליכי האכיפה בעבירות תכנון ובנייה (חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 116), התשע"ז-2017; דברי ההסבר להצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 109), התשע"ו-2016, ה"ח 1426, 1426, 1447-1446). החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים ליתן צו כניסה למקרקעין מהווה "החלטת ביניים" על פי מהותה. שכן, אין בה כדי לסיים את בירור המחלוקת הכוללת שבין הצדדים באשר לשימוש האסור הנעשה על ידי המבקש בנכס. המחוקק אף לא הקנה באופן מפורש זכות לערער או לערור על החלטה בהליך להוצאת צו כניסה למקרקעין ואף לא נתן רשות לעשות כן. ויודגש, כי במקרים אחרים המחוקק כן ראה לנכון לאפשר השגה באופן מפורש, בין אם בזכות בין אם ברשות, כאשר מופעלות סמכויות חקירה שונות של מפקח המובילות לתפיסה של חפץ (סעיפים 206(ב)-(2)-(3) לחוק התכנון והבנייה). משכך, אני נוטה לעמדה כי אין למבקש זכות להגשת הבקשה שלפניי. אולם, כאמור, אמנע מלטעת מסמרות במקרה זה, ועל כן אמשיך ואבחן את הבקשה לגופה.

9. דין הבקשה להידחות. רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בלבד המעוררים סוגיה משפטית עקרונית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או במקרים בהם עולה חשש כי נגרם לו אי-צדק מהותי או עיוות דין (רע"פ 5040/23 אבלייב נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (2.8.2023)). הבקשה שלפניי אינה באה בגדר מקרים חריגים אלה - היא תחומה, כל כולה, לעניינו הקונקרטי של המבקש.

המבקש מיקד את טענותיו בכך שאין לאפשר תיעוד של הנכס בעת הכניסה אליו נוכח הפגיעה שתיגרם לפרטיותו מעצם הכניסה למקום המשמש למגורים ובחיסיון בינו ללקוחותיו. טענות אלה נבחנו ונדחו על ידי הערכאות קמא, ולא מצאתי עילה להתערב במסקנתן ב"גלגול שלישי". בדין נקבע, כי אין די בטענה כללית שלפיה כניסה למקום המשמש למקום מגורים כרוכה בפגיעה כדי למנוע האפשרות ליתן צו המיועד לביצוע פעולה זו. אף לא התרשמתי כי טענה זו מבוססת. טענת המבקש באשר לפגיעה בחיסיון עורך-דין לקוח הועלתה, אף היא, בעלמא ואינה מבססת כי יש טעם להימנע ממתן הצו בעניינו. ניתן להעלות על הדעת דרכים רבות למימוש הצו מבלי להסב פגיעה כלשהי לחיסיון עורך-דין לקוח.

אשר לחיוב המבקש בהוצאות, טיעונו של המבקש נסמך על היות ההליך מושא הבקשה דנן "הליך ביניים" בו לא ניתן לחייב בהוצאות. אף שהדגשתי לא אחת כי נקודת המוצא היא שאין מחייבים בהוצאות בהליך הפלילי (רע"פ 5305/20 נחום נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל אביב יפו, פסקה 9 (11.8.2020)), לא מצאתי כי חיוב המבקש בהוצאות בסך 3,000 ש"ח בעניינו עולה כדי עיוות דין או אי-צדק מהותי המצדיק את התערבותו של בית משפט זה.

10. סוף דבר: הבקשה נדחית. הסעד הזמני שניתן בהחלטתי מיום 25.6.2023 מבוטל בזאת.

ניתנה היום, כ"ו באב התשפ"ג (13.8.2023).

שׁוֹפֵט